T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/379
KARAR NO : 2023/597
KARAR TR : 25/09/2023

ÖZET: Özel hukuk tüzel kişisi olan davalı Türkiye Jokey Kulübü Derneğinin sorumluluğunda olan hipodromda yapılan at koşusu sırasında, davacı tarafa ait atın yaralanması ve sonrasında uyutulması nedeniyle uğranıldığı iddia olunan maddi ve manevi zararın tazmini için açılan davanın ADLİYARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : G.Y
Vekili : Av. M.E.Y
Davalılar : 1-Türkiye Jokey Kulübü Derneği
Vekili : Av. A.B
: 2-Tarım ve Orman Bakanlığı
Vekili : Av. S.A

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı tarafından, sahibi olduğu İndian Sonata isimli İngiliz yarış atının, 25/01/2022 tarihinde Kocaeli Hipodromunda yapılan Handikap 17/H2 koşusu sırasında, start görevlileri tarafından atın üzerinde bulunan kapalı kulaklığın alınması gerekirken, görevlilerin sadece kulaklığın çene altına gelen iplerini çözmesi ve atın bu şekilde çıkış yapması, ilk virajda doğrudan vargellere çarpması sonucunda tedavisi mümkün olmayacak şekilde yaralandığını, oluşan yara ve kırıkların tedavisinin mümkün olmaması nedeniyle yarış atının uyutulduğunu, gerekli önlemler alınmayarak yarış atının telef olmasına sebep olunduğundan olayda hizmet kusuru bulunduğu ileri sürülerek, 20.000 TL maddi, 60.000 TL manevi zararın yasal faizi ile birlikte tazmini için idari yargı yerinde dava açılmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Kocaeli 2. İdare Mahkemesi 04/07/2022 tarih ve E.2022/409 sayılı kararı ile,davanın, doğru hasım olan Türkiye Jokey Kulübü ve Tarım ve Orman Bakanlığı husumetiyle incelenmesi gerektiğinden, dava dilekçesinin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin (c) fıkrası gereğince hasım mevkiine alınan Türkiye Jokey Kulübü Derneğine tebliğ edilmek suretiyle dava dosyasının tekemmül ettirilmesine karar vermiştir.

3. Davalı Türkiye Jokey Kulübü Derneği vekili cevap dilekçesinde, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğinden bahisle görev itirazında bulunmuştur.

4. **Kocaeli 2. İdare Mahkemesi 05/10/2022 tarih ve E.2022/409 sayılı kararı**ile, uyuşmazlıkta davacının sahibi olduğu atın katıldığı yarışın start kapaklarının açılmasına davalı Tarım ve Orman Bakanlığı Yüksek Komiserler Kurulu personeli olan start hakemleri tarafından karar verildiği, yarış atlarının start yerine apranti tarafından getirildiği, söz konusu personelin de Türkiye Jokey Kulübü Derneği personeli olduğu görüldüğünden, hizmet kusuru nedeniyle açılan davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığını belirterek, davalı Türkiye Jokey Kulübü Derneğinin görev itirazının reddine karar vermiştir.

5. Davalı Türkiye Jokey Kulübü Derneği vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

6. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 47/1, 56/1 maddeleri ile 5253 sayılı Dernekler Kanunun'dan söz ederek *"... Somut olayda, davalı konumunda bulunan TJK Derneği, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde özel hukuk tüzel kişisi niteliğinde bulunduğundan, davaya konu*

safkan İngiliz atının 25/01/2022 tarihinde gerçekleşen koşunun başlangıcında, start görevlileri ile aprantinin kusuru sebebiyle gerçekleşen olay sonucu uyutulması sebebiyle oluştuğu ileri sürülen zararın tazmini istemine ilişkin davanın, davalı TJK Derneği bakımından hizmet kusuru esaslarına göre çözülmesi mümkün görülmemektedir. Bu sebeple, davalı mevkiinde bulunan TJK Derneğinin kamu kuruluşu niteliği taşımayan özel hukuk tüzel kişisi niteliğinde olması karşısında, bu dernek bakımından idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan söz etmek olanaksız olduğundan, uyuşmazlığın adı geçen dernek bakımından özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği düşünülmektedir. Yukarıda açıklanan nedenlerle 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri gereğince, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine" karar vermiştir.

7. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13/3. maddesine göre Danıştay Başsavcısının da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

8. Danıştay Başsavcısı, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca yapılan başvurunun reddi gerektiği yolunda düşünce vermiştir. Görüşünilgili kısmı şöyledir:

"...Kamu kesiminde olsun, özel kesimde olsun, tüzel kişiliği bulunsun veya bulunmasın kamu hizmetlerine şu ya da buölçüdedoğrudandoğruya katılanbütün özel örgütler, tamamen özelhukukrejimine tâbî olmakla birlikte, kamusal yetkilerkullanarak yaptıkları işlem ve eylemler konusunda, kamu hukuku ilke ve kurallarına ve idare yargısına tâbi tutulurlar." (Lütfi DURAN, Ders Notları, s.344-345).

"Birtüzel kişiliğinniteliği"tek"tir; yaniözelhukuk ya dakamutüzelkişisidir. Bunların işlemlerinin, yapmış oldukları faaliyetin özelliğine göre, değişik hukukî rejimlere tabî kılınması hususu ise "idarî makam" kavramı ile değil, aksine doğrudan "idare işlevi" kavramı ile açıklanabilir. İdare kavramının hem organik anlamı hem de işlevsel anlamı ifade ettiği kuşkusuzdur. Organik kriter bakımından "idarî makam" sadeceidare cihazı içinde yer alan idarî birimlerden ibarettir. Organik kriterin benimsendiği "kamu tüzel kişilerinin işlemlerinin yargısal denetiminin idarî yargı düzeni içinde yapılacağı" ilkesinin yanında, fonksiyonel kritere göre özel hukuk tüzel kişilerinin bazı işlemleri detamamenidareişlevineilişkinolup, bunların yargısal denetimi de idarî Yargının görev alanı içindedir." (Celal ERKUT, İptal Davasının Konusunu Oluşturması Bakımından İdarî İşlemin Kimliği, s.75-82, dpn.10-İd.s.129).

"İdare işlevi", idarenin tüm faaliyetlerinin, tutum ve davranışlarının ortak konusunu ve hâkimniteliğini belirleyen ve varlık nedeniniteşkil eden birkavramdır. Yasama veyargı fonksiyonları ile hükümet etme faaliyeti dışında kalan tüm kamusal işler, idare işlevini meydana getirir." (Lütfi DURAN, Ders Notları, s.6,s.2).

"Kamu hizmetinin özel hukuk tüzel kişilerince yürütülmesi durumunda çıkabilecek uyuşmazlıkların niteliğine göre uygulanabilecek hukukî rejimin, özel hukuk ya da kamu hukuku rejimi olabileceğinin kabul edildiğiözel hukuk alanında gerçekleşen bir işlem, özel hukukilişkilerinden kaynaklanmayıp, idarenin kendisine tanınan bir kamusal yetkiyi kullanması sonucunda oluşuyorsa artık bir özel hukuk işleminden değil, idarî bir işlemden söz etmek gerekir. Özellikle, idare hukuku ve özel hukuk alanlarının kesiştiği noktalarda yapılan "izin", "saptama", "yasaklama" ve "faaliyetten men etme" gibi idarî işlemler doğası gereği yönetime özgü yetkilerin kullanılması sonucunda oluşan ekonomik kolluk işlemleridir." (Celal ERKUT, a.g.e. s.75-82).

"Kamu hizmeti kavramı, maddî ve organik olmak üzere iki değişik anlamda kullanılmaktadır. Organik anlamda kamu hizmeti kavramı, bir teşkilatı, bir organizasyonu, bir örgütü ifade eder. Maddî anlamda kamu hizmeti kavramı ise, kamu yararına yönelik bir faaliyete işaret eder. Bu anlamda kamu hizmetine fonksiyonel anlamda kamu hizmeti de denir. Bir faaliyetinkamu hizmeti olarak nitelendirilebilmesi için bu faaliyetin her şeyden önce doğrudandoğruyabirkamutüzelkişisiveyaonundenetimi altında olan bir özel hukuk tüzel kişisi tarafından yerine getirilmesi ve bu faaliyetin kamu yararına olması gerekir. Kamu tüzel kişilerinin kamu yararı için değilkârelde etmeamacıylayürüttüğüsınaî veticarîfaaliyetlerkamu hizmeti oluşturmaz. (KİT'lerin yürüttüğü bankacılık faaliyeti gibi) yine özel hukuk tüzel kişisine bir takım kamugücüayrıcalıklarıverilmişsebuhususbutüzelkişininbirkamuhizmetiniyürütmekle görevlendirildiğine işaret eden bir "kesine yakın göstergedir. Yine devlet ve mahalli idareler, kamu kaynaklarıylaöncebirözel hukuk tüzel kişisi (dernek, vakıf, şirket) kurarlar, kamu kaynaklarıyla kurulan özel hukuk tüzel kişisinin kamu hizmetiyle görevlendirilmesinde hukuka aykırılık ortaya çıkmaz. Bunların mal varlığına, personeline, işlemlerine, faaliyetlerine ve sorumluluklarına kural olarak özel hukuk uygulanır, eğer özel hukuk tüzel kişilerinin kamu gücü ayrıcalıklarıyla donatılmış tek yanlı işlemleri varsa bu işlemler idarî işlem niteliğindedir, dolayısıyla bunlar idare hukukuna tâbidir ve bunlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar idarî yargıda görülür. Kamugücü ölçütü, idare hukukunun uygulama alanını belirleyici ölçüt olarak değerlendirilmiştir." (Kemal GÖZLER, İdare Hukuku Cilt I, s.86- Cilt II, s. 251, s.253, s.394, dpn.602-dpn.3.- dpn. 71.)

"Özel hukuk tüzel kişilerinin idarî işlemini belirleyen ölçüt kamu gücü ölçütüdür."(K.Burak ÖZTÜRK, İdarenin Denetlenmesinde Zorunlu Tahkim Yolu, s.613.)

"Bazı kuruluşların özel hukuk hükümlerine tâbi tutulması onların mutlaka özel hukuk tüzel kişisi olduğu anlamına gelmez. Özel hukuk hükümlerine tâbi olma kuruluşun türünükendiliğindendeğiştiripidarenindışınaçıkarmaz." (İl Han ÖZAY,Futbolda Özelleştirme,İdare

Hukuku ve İlimleri Dergisi (İHİD), Sayı:1-3,1990, s.33).

"Adlî-idarî yargı görev ayrımının kıstaslarının neler olduğu mer'i mevzuatımızda düzenlenmemiştir. Ancak, doktrinde kabul edilen bazı kıstaslar mevcuttur. Bu kıstaslardan biri de, maddî olaya uygulanacak kanunun niteliğidir. Eğeruyuşmazlıkkonusuolayauygulanması gereken kanun, kamu hizmetlerinin ihdas ve yürütülmesi ile ilgiliyse bu davanın idarî yargıda görülmesi gerekir." (Aydın H. TUNCAY, Orhan ÖZDEŞ, Recep BAŞPINAR, Yüzyıl Boyunca Danıştay, 1968, s. 652)

"Fransız İdare Hukuku öğretisinde Conseil d'Etat içtihadına dayandırarak geliştirilen "virtüel kamu hizmeti" kuramına göre özel teşebbüs tarafından yürütülüyor bile olsa, genel, ortak ve sürekli, aynı zamanda zorunlu gereksinimleri "tatmin" eden bazı etkinlikler vardır ki, bunların bir yandan idare ile diğer yandan da kamusal mallarla özel bir ilişkileri bulunması nedeniyle "maddî" bakımdan ya da "işlevsel" yönden kamu hizmeti sayıldıklarında duraksama yoktur. Özel teşebbüs tarafından yürütülüyor bile olsa,bazıetkinliklere"maddî"anlamda ya da "virtüel" veya "işlevsel" kamu hizmeti olarak bakmanın önemi, bunların denetlenmesinde ortaya çıkmaktadır. Nitekim bunlar üzerindekigözetim,içerik denetimianlamınagelen,uyulmasıgerekentüm hususları kapsayan, borçlaryükleyen,giderekpersonelininatanmasındabileidareninyetkili olması sonucunu doğuran "organik benzeri ve hiyerarşiye yaklaşan" bir yetki anlamındadır." (İl Han ÖZAY, a.g.e. s.35)

"Kanunda Türkiye Futbol Federasyonu (TFF)'nin özel hukuk hükümlerine tâbi olduğunun belirtilmesi onu özel hukuk tüzel kişisi hâline getirmez. Kanunla bir kamu kurumunun bazı faaliyetleri özel hukuka tâbi kılınabilir. Ancak bir kurumun bazı faaliyetlerinin özel hukuka tâbi kılınması o kurumu kamu kurumu olmaktan çıkarmaz. TFF bir kamu tüzel kişisidir ve yürüttüğü faaliyet itibarıyla da hizmet yerinden yönetim kuruluşu, yani bir kamu kurumudur. TFF'nin özerk olması da onun kamu tüzel kişisi olduğunu gösterir. Çünkü "özerklik" niteliğinin bir özel hukuk kişisi için bir anlamı yoktur." (Kemal GÖZLER, İdare Hukuku, Cilt I, 2019, s.213-214)

"Federasyonların kamu hukuku kapsamına giren yetkiler kullandıkları ölçüde kamu tüzel kişisi olarak nitelendirilmelerine engel bulunmamaktadır. Bu bağlamda, 3289 sayılı Kanun'un Ek-9. maddesinde debelirtildiğiüzerefederasyonların birtakım kamusal ayrıcalıkları ve yükümlülükleri olduğu dikkate alındığında, "kamu tüzel kişiliği testinden" geçtikleri söylenebilir. Bununla birlikte, federasyonlarınmâlîniteliklikararlarveyapersoneleyönelikkararlargibifaaliyetlerinin,idarî faaliyetlerin diğer özelliklerini taşıdıkları sürece idarî yargıda dava edilmeleri mümkündür." (Ali D. ULUSOY, Türk İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar ve İdari Teşkilat, 2017, s. 259-260).

"İZULAŞ'ın şirket statüsünde kurulmuş olması kamu kurumu olma niteliğini ortadan kaldırmamaktadır. Kamu kurumu olarak İZULAŞ'ın birtakım kamu gücü ayrıcalık ve yükümlülükleriyle donatıldığı açıktır. Kamu gücüayrıcalık ve yükümlülükleri özel hukuku aşan her türlü hüküm ve şarttır. Örneğin; tek taraflı işlem yapma yetkisi, bir tüzel kişinin karar organlarında idare tarafından atanan üyelerin bulunması, Sayıştay denetimine ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tâbi olma gibi ayrıcalık ve yükümlülükler birer kamu gücü ayrıcalık ve yükümlülükleridir. Kamu gücü ayrıcalık ve yükümlülüklerine tâbi olma şartının gerçekleşmesi için, belediye şirketlerinin bütünüyle kamu hukuku rejimine tâbi olması gerekli değildir. Kaldı ki, bu şirketlerinana sözleşmelerinde, yönetim kurulu başkanının büyükşehir belediyesi başkanı olması gibi özelhukukuaşan birtakımhükümlererastlamak mümkündür." (Kemal GÖZLER, İdare Hukuku, Cilt I, 2019, s. 687-688)

"Türksat A.Ş.'nin şirket statüsünde kurulmuş olması ve 406 sayılı Kanun'da özel hukuk kurallarına tâbi olduğunun belirtilmesi, kamusal yetki kullandığı ölçüde idare hukuku kurallarının uygulanmasındanbağışıklıkkazandırmayacaktır. Budurum, Türksat A.Ş.'nin rutin faaliyetlerinin yürütülmesinde, personel istihdam rejiminde ve benzeri hususlarda özel hukuk kurallarının uygulanmasına engel değildir." (Ali D. ULUSOY, Yeni Türk İdare Hukuku, 2019, s. 211)

Özel hukuk tüzel kişilerin işlemlerinin idarî nitelikte sayılıp sayılamayacağı hususunun incelendiği bir yüksek lisans tezinde, özel hukuk tüzel kişilerinin işlemlerinin; yetkilendirme usûlünden veya kamusal amaç ve işlevinden kaynaklanmasına göre sınıflandırılabileceği belirtilmiş ve organize sanayi bölgelerine ve sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına, kanunla tanınan yetkiler örnek olarak gösterilmiştir. İdarî sözleşmeyle verilen yetkiler bir diğer alt sınıflandırma başlığı olarak belirtilmiş, Türk Telekom A.Ş. tarafından tesis edilen işlemin idarî yargının görev alanında görüldüğü, ruhsat ya da izin gibi idarî işlemle yetkilendirmeye de elektrik hizmetleri(Elektrik Dağıtım A.Ş.) ve şans oyunları gibi alanlardaki kamu hizmetinin özel kişilere gördürülmesi örnek olarak gösterilmiştir. Tüzel kişinin işlevinden kaynaklanan işlemler için ise; idarenin yönlendirmesiyle idarenin yerine getirmekten imtina ettiği bazı hizmetlerin özel hukuk tüzel kişilerinegördürülmesi sonucunda idarî işlemolarak nitelendirilebilecek işlemlere Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı ve Türk Diyanet Vakfının tesis ettiği bazı işlemler örnek gösterilmiştir. İşlevine göre yapılan sınıflandırmada derneklerindetesis ettiği işlemler yönünden özel hukuk tüzel kişisi olmasına rağmenidarî işlem tesis edebileceği, Jokey Kulübü gibi dernek statüsünde yer alan özel hukuk tüzel kişisi ile anonim şirketlere de tesis ettikleri bazı işlemler nedeniyle tüzelkişiliklerinin niteliği tartışılmaksızın,idarîişlemniteliğinde işlem tesis edebileceği belirtilmiştir.", "Kamu hizmeti sunumuyla yetkilendirilmiş özel kişilerin işlevsel ölçüte göre, kamu hizmeti yerine getirir ve kamu gücü kullanırken faaliyetleri, idare işlevine dahil görülerek, işlemleri idarî işlem olarak kabul edilecektir." (M. İNANÇ, Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin İdarî İşlemleri, Yüksek Lisans Tezi, 2016,s.1-65 - s.157).

"Danıştayın, "özel hukuk tüzel kişisince tesis edilmiş olsa dahi tek yanlı ve ilgilinin hakkında değişikliğe yol açan işlemlerin idarî işlem olduğu tespitine vardığı kararlarında işlemi tesis eden özel hukuk kişisinin kendisinde yahut yürüttüğü faaliyetin niteliğinde kamusal birtakım özellikler aramaktadır. Danıştay, konuyu genel olarak "özel hukuk kişilerinin idarî işlem yapıp yapamayacağı" eksenindeelealmamakta,mutlakabaktığı diğer hususlardaki tespitlerine dayalı olarak, bu konuda bir

sonuca varmaktadır. Bu kapsamda, özel hukuk tüzelkişilerinceidarî işlem tesisinin mümkün olabilmesini; bu kişilerin kendisini kamu tüzel kişiliğine, faaliyetini ise kamu hizmetine yaklaştırması yolu ile kabul ettiği nazara alındığında, Danıştay'ın dolaylı bir kabulünün bulunduğu anlaşılmaktadır." (M. YILDIRIM, İdarî Faaliyetlerin Görülüşüne Katılan Özel Hukuk Kişilerinin İdarî İşlem Yapabilirliği Sorunu, 2018, s.70).

Doktrinde yer alan görüşler ve yargı kararları birlikte değerlendirildiğinde, kamu tüzel kişilerince tesis edilen işlemlerin yargısal denetiminin idarî yargı düzeni içinde yapılacağı ilkesinin yanında fonksiyonel kıstasa göre özel hukuk tüzel kişilerinin bazı işlemlerinin de tamamen idare işlevine ilişkin olduğu ve uygulanacak hukukî rejimin belirlenmesi açısından idare işlevinin belirleyici olduğu, idare işlevini belirleyen kıstasların; kamu gücü ve kamu hizmetiolduğu,idarî karar almayetkisivegücüyledonatılmış olmalarınakarşılık, gerekstatüleri ve gerekseteşkilatlanmaları ve yönetimleri bakımından özel hukuk tüzel kişisi olup da, kamu hizmeti gören kuruluşların, bu hizmetleri yerine getirirken, kamu makamı gibi hareket etmeleri halinde bu özel hukuk kişilerinin işlemlerinin de idare hukuku kurallarına tâbi olduğu, idare işleviveidarîmakamkavramlarınınbirbirlerinibütünleyicive tamamlayıcı bir özelliktaşıdığı, özel hukuk tüzel kişilerinin idare işlevine ilişkin işlemlerinin kamu hukukuna tâbi bulunduğu veidarî yargının görevalanıiçindeyeraldığısonucunavarılmaktadır.

Bir kısım kamu hizmetini yürütmek üzere kurulmuş özel hukuk tüzel kişiliğini hâiz, anonim şirketler olan İZULAŞ ve Türksat A.Ş.'nin tesis ettiği işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda, davaya konu edilen işlemlerin; kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin olması ve kamu gücü kullanılmak suretiyle tesis edilmesi halinde davanın idarî yargı yerince çözümlenmesi gerektiğine Danıştayca karar verilmekte olup, Türkiye Jokey Kulübü Derneği'nin yürüttüğü hizmetin ve kullandığı yetkinin niteliğine ve kamu gücü kullanılıp kullanılmadığınabakılmaksızın salt özel hukuk tüzel kişisi olması nedeniyle tesis ettiği bütün işlemlerle ilgili davaların adlî yargı yerinde görülmesi söz konusu olamaz.

6132 sayılı Kanunla Tarım ve Köyişleri Bakanlığına tanınan at yarışları düzenleme vemüşterek bahis kabul etme yetkisi, Bakanlıkça idarî sözleşme ile, Türkiye Jokey Kulübü Derneği'ne devredilmiş olup; kamu hizmeti olarak anılan Kanunla ihdas edilen at yarışı düzenleme ve müşterek bahis tertip etme faaliyetinin Bakanlığın belirlediği esaslar ve yönlendirici kararlar çerçevesinde yürütülmesi sırasında Derneğin kamu gücü kullanarak idarî makam gibi hareket etmesi ve hizmetin asıl yürütücüsü olan Bakanlığın yerine geçerek bir özel hukuk tüzel kişisinin tesis etmesi mümkün olmayan tek yanlı işlemler tesis edip at yarışlarıyla ilgili olarak Kanuna ve Yönetmeliğe dayanarak idare işlevine ilişkin icraî kararlar alması karşısında; at yarışının düzeni ve güvenliği hizmetlerinden kaynaklandığı öne sürülen zararların tazmini istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünün idarî yargının görev alanına girdiği sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ: Açıklanan nedenle, 2247 sayılı Kanunun 13. maddesi gereğince yapılan başvurunun reddi gerektiği düşünülmektedir."

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

9. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun *"Tüzel Kişilik"* başlıklı 47. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Başlıbaşına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar."

10. Aynı Kanun'un 56. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Dernekler, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır."

11. 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun'un 1. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 22/3/2006-5476/1 md.)

Türkiye sınırları içerisinde at yarışları düzenlemeye, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen yarışlar üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etmeye Tarım ve Köyişleri Bakanlığı yetkilidir.

(Ek:23/3/2023-7442/6 md.) Takvim yılında yapılacak mahalli olmayan yarışlarda koşacak atların nitelik ve şartlarını belirlemeye Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilidir."

12. Kanunun 4. maddesinin 1. fıkrasında, mülkiyetinde, ortaklığında veya kirası altındaki atları yarışlarda koşturan at sahipleri ile bunların vekilleri, antrenör, at sahibi antrenör veya atın jokeyi, jokey yamağı, centilmen binici, seyisbaşı, seyis ve sair hizmetliler gibi ilgilileri ve koşularda ve yarışlarda görevlendirilenlerde yarış usul ve nizamlarına ve yarış dürüstlüğüne aykırı hareket eden, yarışların ve yarış yerlerinin ve yarışlarla ilgili yer ve tesislerin düzen ve disiplinini bozanlara verilecek disiplin cezaları düzenlenmiş olup, bu cezalardan bazıları ihtar, para cezası, yarışlarla ilgili yerlerde geçici veya süresiz sanat icrasından yasaklama, tribün ve eklentileri dışında, yarışlarla ilgili yer ve tesislere girmekten

geçici veya süresiz yasaklama olarak belirtilmiştir

13. Aynı Kanun'un 5. maddesi şöyledir:

"Tarım Vekaletinin birinci maddede yazılı hak ve selahiyetleri at yetiştirme ve ıslahını teşvik gayesi ile kurulmuş ve amme menfaatine çalıştığı usulen onanmış derneklerden uygun görülecek bir veya bir kaçına muayyen şartlarla ve 30 seneyi geçmemek üzere Cumhurbaşkanı kararı ile devredilebilir. (Ek cümle: 11/6/2010-5996/46 md.) Tarım ve Köyişleri Bakanlığına tahsis edilmiş bulunan araziler, at yarışı düzenleme yetkisi devredilen kurum, kuruluş veya özel hukuk tüzel kişisine bedelsiz olarak kullandırılabilir.

Devredilen hak ve salahiyetler derneğin kanun, yönetmelik veya anlaşma hükümlerine riayet etmemesi halinde müddet dolmadan önce geri alınabileceği gibi müddetini dolduran derneğe aynı hak ve salahiyetlerin yine bu madde hükümleri dairesinde yeniden verilmesi caizdir.

Tarım Vekaleti bu derneğin bilümum muamelat, kayıt ve hesabatını her zaman teftiş ve murakabe etmeye, direktifler vermeye salahiyetlidir. Derneğin statüsünde yazılı murakıplardan ayrı olarak Vekalet kendi memurlarından uygun gördüklerini murakıplıkla vazifelendirebilir."

14. 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı Gıda ve Yem Kanunu ve 7/8/1991 tarihli ve 441 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanan At Yarışları Yönetmeliği'nin 4. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

" (1) Bu Yönetmelikte geçen;

...

ççç) Start hakemi ve yardımcıları: Koşulara katılacak atların start makinesine girmelerini sağlayan ve startı veren görevlileri,

...

şşş) Yarış Müessesesi: 6132 sayılı Kanun hükümlerine göre yarış yapma ve müşterek bahisler tertip etme yetkisi devredilen teşekkülü,

...

ttt) (Değişik:RG-27/10/2022-31996) Yarış Otoritesi: Tarım ve Orman Bakanlığını,

...

ifade eder"

15. Aynı Yönetmeliğin *"Yüksek Komiserler Kurulunun teşekkülü"* başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

" (1) Yüksek Komiserler Kurulu, Bakan tarafından, tercihen at yetiştirme ve ıslahı, at yarışları ve yarış mevzuatı konularında bilgi ve tecrübe sahibi, üniversite mezunu ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesindeki şartları taşıyan kişiler arasından seçilen dokuz kişiden teşekkül eder. Bakan, üyeler arasından bir Kurul Başkanı ve Başkan Yardımcısı görevlendirir."

16. Yönetmeliğin *"Yüksek Komiserler Kurulunun görev ve yetkileri"* başlıklı 7. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Yüksek Komiserler Kurulunun görev ve yetkileri aşağıda belirtilmiştir.

a) Her yarış sezonu için yarış komiserlerini, yarış komiser yardımcılarını, teknik müşavirleri, handikaperleri ve yarış hizmetleriyle ilgili diğer resmi görevlileri görevlendirmek ve bunlara verilecek ücretleri tespit etmek,

b) Bu Yönetmeliğin lisansa tabi tuttuğu şahıslara lisans vermek ve gerektiğinde verilen lisansı iptal etmek,

c) Koşu sahalarını, kantarları, start makinelerini ve yarışlarla ilgili yer ve tesisleri muayene ve kontrol etmek ve kullanılmalarına izin vermek, gerektiğinde bu izinleri iptal etmek,

..."

17. Yönetmeliğin *"Start hakemi ve yardımcılarının görev ve yetkileri"* başlıklı 15. maddesi şöyledir:

"(1) Start hakemi ve yardımcılarının görev ve yetkileri aşağıda belirtilmiştir:

a) Start yerinin güvenliğini ve disiplinini temin etmek,

b) Atların start yerine binili ve kenterle veya müsaade almak kaydıyla yedekte binili getirilmelerini sağlamak, kurallara uygun ve kazasız bir start için gerekli tedbirleri almak,

c) Atların start numaralarını ve binicilerin isimlerini okuyarak, start makinelerine girmelerini sağlamak ve gerekli kontrolleri yaptıktan sonra beyaz flamayla startı vermek,

ç) Huysuz atların start numarasına isabet eden yerlerini, diğer atlar ve binicilerin koşuyu kazanma şanslarını aksatmayacak ve bunlar için tehlike teşkil etmeyecek şekilde değiştirmek,

d) Gerektiğinde huysuz bir atın startta yedekte tutulmasına müsaade etmek ve startı geciktirmesi

halinde, o atı koşudan çıkarmak için Yarış Komiserler Kuruluna bildirmek ve karara göre start emrini vermek,

e) Startın usulüne uygun olmaması halinde, startı hükümsüz saymak ve kırmızı geri çağırma flamasıyla veya ışıklı ikaz lambasıyla veya sirenle atları çıkış yerine döndürmek ve Yarış Komiserler Kurulu kararına göre yeniden start vermek,

f) Startın gecikmesine sebep olan veya bu Yönetmelik hükümlerine aykırı harekette bulunan binicileri cezalandırmak üzere Yarış Komiserler Kuruluna bildirmek,

g) Start hakemi emrine giren fakat koşuya başlamayan atları Yarış Komiserler Kuruluna bildirmektir."

18. Türkiye Jokey Kulübü Derneği Tüzüğü'nün*"Derneğin Kuruluş Tarihi ve Kurucuları"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"23 Ekim 1950 tarihinde "Jokey Kulübü Derneği" adıyla aşağıda ad ve soyadları yazılı Türkiye Cumhuriyeti tabiyetindeki şahıslar tarafından kurulmuştur.

1)Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu (Eski Devlet Bakanı, Eski Milletvekili) (T.C.) Çankaya/Ankara

2) Saim Önhon (Eski Kocaeli Milletvekili) (T.C.) Çankaya/Ankara 3) Halim Sait (Çiftçi)(T.C.) Sait Halim Paşa Yalısı Yeniköy/İstanbul 4) Nejat Evliyazade (Çiftçi) (T.C.) İstasyon Cad. Buca/İzmir

5) Sait Akson (Hukukçu) (T.C.) Kavaklıdere Sok. No.245 Ankara

07 Ocak 1953 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile kamu yararına hizmet veren dernek olarak kabul edilmiştir. Bakanlar Kurulu kararı ile adında "Türkiye" kelimesinin kullanılmasına izin verilerek "Türkiye Jokey Kulübü Derneği" adını almıştır.

10 Temmuz 1953 tarihinde kabul edilen 6132 Sayılı At Yarışları Hakkında Kanunun 5. Maddesine dayanılarak Türkiye Jokey Kulübü ile Tarım Vekaleti arasında yapılan sözleşme ve daha sonra 3 Ekim 1953 tarihinden beri Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile yaptığı sözleşmelerle at yarışlarını düzenleme yetkisine sahip kamu yararına çalışan bir dernektir."

19. Tüzüğün*"Derneğin Amacını Gerçekleştirmek İçin Sürdüreceği Çalışma Konuları ve Biçimleri İle Faaliyet Alanı"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"Dernek amacını gerçekleştirmek için şu çalışmalarda bulunur;

a) Atçılığın gelişmesi ve özellikle yarış atı yetiştirilmesinin ve ıslahının özendirilmesi için her türlü girişimlerde bulunmak ve etkin çalışmalar yapmak, yarışçılığın ve yarış atı yetiştiriciliğinin geliştirilip ilerlemesini sağlayacak önlemler almak, amaç ve konuları ile ilgili olarak araştırma geliştirme çalışmaları (ARGE) yapmak, yaptırmak ve bu amaçla her türlü girişim ve çalışmalarda bulunmak,

b) At yarışçılığı ve at yetiştiriciliği, yarış atı yetiştiriciliği ve ıslahı ile ilgili olan kişi ve kuruluşlar arasında yakınlaşmayı ve birliği sağlamak, ilgili kişilerin yetiştirilmesi, eğitilmesi ve sosyal gereksinimlerinin karşılanması için girişimlerde bulunmak, araştırma ve geliştirme ve ıslah merkezleri kurmak ve açmak,

c) Kanunların ve kamunun olanak tanıması halinde ulusal ve uluslararası at yarışları ve müşterek bahisler düzenlemek, kanunlara uygun olarak müşterek bahisleri kabul etmek hak ve yetkisini kullanmak, bunun için tüm işlemleri yapmaya yetkili olmak, yurt içinde ve dışında bayilikler vermek, çalışmalarını izlemek ve denetlemek, Türkiye sınırları içinde at yarışları düzenlemek, tüm teşkilatı ile hipodromlarda teknik, idari, inzibati ve diğer her türlü önlemleri almak, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen yarışlar üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etmek, müşterek bahis kurallarını yerine getirmek, buna dair sözleşmeleri imzalamak ve gerektiğinde yönetmelik düzenlemek ve ilkelerini belirlemek ve hazırlamak, imzalamak, uygulamak, koşullarını belirlemek, bütçesini hazırlamak, personel alım koşullarını belirlemek, çalıştırmak, teçhiz ve tesis etmek, Bakanlıklarla protokoller ve düzenlenen sözleşmelerle müşterek hareket etmek ve gerektiğinde kararlar almak,

..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

20. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 25/09/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı Türkiye Jokey Kulübü Derneği vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde, davalı Türkiye Jokey Kulübü Derneği yönünden olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

21. Raportör-Hakim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim

ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

22. Dava, davacı tarafa ait yarış atının, 25/01/2022 tarihinde Kocaeli Hipodromunda yapılan koşu sırasında, start görevlileri tarafından atın üzerinde bulunan kapalı kulaklığın alınması gerekirken, kulaklığın çene altına gelen iplerinin çözülerek çıkış yaptırılması nedeniyle, atın ilk virajda doğrudan vargellere çarpması sonucunda yaralanması, oluşan yara ve kırıkların tedavisinin mümkün olmaması nedeniyle uyutulması ve gerekli önlemler alınmayarak yarış atının telef olmasında hizmet kusurunun bulunduğundan bahisle uğranılan 20.000 TL maddi, 60.000 TL manevi zararın yasal faizi ile birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

23. Yukarıda yer alan mevzuatın değerlendirilmesinden; davalı Türkiye Jokey Kulübü Derneğinin, dernek statüsünde bir özel hukuk tüzel kişisi olduğu, at yarışları düzenleme, gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması, düzenlenen at yarışları üzerinde müşterek bahis kabul etme ve derneğin sorumluluğunda olan hipodromlarda teknik ve idari işleri yürütme yetkisine sahip olduğu, uyuşmazlığın 4721 sayılı Kanun, 5253 sayılı Kanun ve 6132 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklandığı, ortada idarenin hizmet kusurundan kaynaklanan ve idari yargı yetkisi dahilinde olan bir uyuşmazlığın bulunmadığı anlaşılmakla, işbu davanın adli yargı yerinde çözümünün gerektiği sonucuna varılmıştır.

24. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun kabulü ile Kocaeli 2. İdare Mahkemesinin 05/10/2022 tarih ve E.2022/409 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Kocaeli 2. İdare Mahkemesinin 05/10/2022 tarih ve E.2022/409 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA

25/09/2023 tarihinde, Başkan Muammer TOPAL, Üye Ahmet ARSLAN ve Üye Bilal ÇALIŞKAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

AZLIK OYU

Uyuşmazlık Mahkemesince verilen E. 1995/2, K. 1995/1 sayılı kararda; 6132 sayılı At Yarışları Kanunu'nun 1. maddesinde, at yarışları yapmak ve bu yarışlar üzerinde müşterek bahis tertip etme hak ve yetkisinin Tarım Bakanlığına ait olduğunun ve 5. maddesinde ise Bakanlığın bu yetkisinin at yetiştirme ve ıslahını teşvik gayesi ile kurulmuş ve kamu yararına çalıştığı usûlen onanmış derneklerden uygun görülecek bir veya birkaçına muayyen şartlarla Bakanlar Kurulu kararı ile devredilebileceği ve Bakanlığın bu derneğin işlemlerini yönlendirici kararlar vermeye yetkili olduğunun kurala bağlandığı vurgulandıktan sonra "Yapılan incelemede, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının bu yetkisini, bir sözleşme ile Türkiye Jokey Kulübüne devrettiği, sözleşmede gösterilen sürelerin bitiminde de bu sürelerin Bakanlar Kurulu kararıyla yenilendiği anlaşılmaktadır. Sözleşmede ve At Yarışları Tüzüğünde, Bakanlığın kulüp üzerindeki gözetim ve denetim yetkileri tek tek açıklanmış olup yine aynı sözleşmede; 6132 sayılı Kanun, Tüzükler ve Yönetmelikler çerçevesinde Bakanlıkla kulüp arasında yapılan sözleşme hükümlerine ve Bakanlıkça verilecek direktiflere adı geçen kulübün uymaya mecbur olduğu, sözleşmeye uymadığı takdirde verilmiş olan hak ve yetkilerin geri alınarak sözleşmenin feshedileceği

belirtilmiş bulunmaktadır.

6132 sayılı At Yarışları Kanunu uyarınca at yarışlarının düzenlenmesi, bu konuyla ilgili sahalar, teknik donanım, at sahipleri, antrenörler, binici ve seyisler ve atlarla ilgili her türlü düzenleme, denetim, yönetim ve kararlar yine bu Kanunla kurulan Komiserler Heyetinin görev ve yetkisi dahilindedir. Komiserler Heyeti; Tarım Bakanı tarafından seçilecek 8 kişi ile Tarım Bakanlığı Veteriner İşleri Umum Müdüründen oluşmaktadır. Bu düzenlemeler kulübün yönetiminin Bakan tarafından seçilen görevliler tarafından yürütüldüğünü göstermektedir. Ayrıca 6132 sayılı Kanun ile Bakanlığın kulüple yaptığı sözleşme hükümlerinde adı geçen kulübün özel hukuk tüzel kişisi olduğu veya faaliyetlerinin özel hukuk hükümlerine tâbi bulunduğu yolunda bir hükme rastlanılmamakta, kulübün kamuya yararlı derneklerden olduğunun usûlen kabul edileceği 6132 sayılı Kanun'da belirtilmiş bulunmaktadır.

2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde; İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için kişisel hakları ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları idari dava türleri arasında sayılmıştır.

Bu nedenlerle Türkiye Jokey Kulübü, 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 57. maddesiyle düzenlenmiş ve özel bir kulüp olarak kurulmuş olsa da durum değişmemekte 6132 sayılı Kanun ve sözleşme kapsamındaki işlemlerin, bu bağlamda müşterek bahis tertip etmek hak ve selahiyetine sahip Komiserler Kurulunun dava konusu kararının, idari niteliğini etkilememektedir.

Dava konusu istem, Komiserler Kurulu kararının iptaline ilişkin olduğundan, bu idari işlemin iptali ve altılı ganyan ödülünün kendisine verilmesi istemine yönelik davanın idari yargı yerinde çözümlenmesi gerekir" gerekçesine yer verilmiştir.

Türkiye Jokey Kulübü Derneğinin yürüttüğü hizmetin ve kullandığı yetkinin niteliğine ve kamu gücü kullanılıp kullanılmadığına bakılmaksızın salt özel hukuk tüzel kişisi olması nedeniyle tesis ettiği bütün işlemlerle ilgili davaların adlî yargı yerinde görülmesi söz konusu olamaz.

6132 sayılı Kanunla Tarım ve Köyişleri Bakanlığına tanınan at yarışları düzenleme ve müşterek bahis kabul etme yetkisi, Bakanlıkça idari sözleşme ile, Türkiye Jokey Kulübü Derneğine devredilmiş olup; kamu hizmeti olarak anılan Kanunla ihdas edilen at yarışı düzenleme ve müşterek bahis tertip etme faaliyetinin Bakanlığın belirlediği esaslar ve yönlendirici kararlar çerçevesinde yürütülmesi sırasında, Derneğin kamu gücü kullanarak idari makam gibi hareket etmesi ve hizmetin asıl yürütücüsü olan Bakanlığın yerine geçerek bir özel hukuk tüzel kişisinin tesis etmesi mümkün olmayan tek yanlı işlemler tesis edip at yarışlarıyla ilgili olarak Kanuna ve Yönetmeliğe dayanarak idare işlevine ilişkin icraî kararlar alması karşısında; at yarışının düzeni ve güvenliği hizmetlerinden kaynaklandığı öne sürülen zararların tazmini istemiyle açılan davanın görüm ve çözümü İdarî yargının görev alanına girdiğinden karara katılmıyoruz.

Başkan	Üye	Üye
Muammer	Ahmet	Bilal
TOPAL	ARSLAN	ÇALIŞKAN